

PŘÍRUČKA PRO RODIČE

PRŮVODCE HODNOCENÍM ROZVOJE DÍTĚTE
A KOMUNIKACE S MATEŘSKOU ŠKOLOU

GSS Toolkit

JANA KRATOCHVÍLOVÁ
ZORA SYSLOVÁ

Praha 2018

Spolufinancováno z programu Evropské unie Erasmus+

GOODSTART TO SCHOOL

© 2018 Jana Kratochvílová, Zora Syslová

© 2018

Tato publikace vznikla v rámci projektu „Good Start to School“ (2015-1-CZ01-KA201-013947).
Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie.

Za obsah publikace (sdělení) odpovídá výlučně autor.

Publikace (sdělení) nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá
za použití informací, jež jsou jejich obsahem.

Vydalo
Nakladatelství Dr. Josef Raabe s.r.o.
Radlická 2487/99, 150 00 Praha 5
tel.: 284 028 940/941, e-mail: raabe@raabe.cz, www.raabe.cz, dobraskola.raabe.cz
v roce 2018.

Grafický návrh, sazba a zlom: Magnus I s.r.o.
Tisk: Magnus II s.r.o.

ISBN 978-80-7496-359-9

KOORDINÁTOR PROJEKTU

RAABE

*Společně pro kvalitní
vzdělávání*

PROJEKTOVÍ PARTNEŘI

RAABE
Společně ku kvalitnímu
vzdělávání

RAABE
Egység a minőség
oktatásért

Obsah

SLOVO NA ÚVOD	4
1 NEŽ PŮJDE VAŠE DÍTĚ DO MATEŘSKÉ ŠKOLY	5
1.1 Co vaše dítě potřebuje před nástupem do mateřské školy	5
1.2 Adaptační období	6
2 ZÁZNAMOVÝ ARCH PREDICT	7
2.1 K čemu záznamový arch slouží	7
2.2 Jak získávají učitelky informace o dítěti	11
2.2.1 Nejčastěji využívané metody k získávání informací o dítěti	12
2.2.2 Co to vlastně je diagnostické portfolio	13
3 KOMUNIKACE RODIČŮ S UČITELKOU MATEŘSKÉ ŠKOLY	15
3.1 První setkání	15
3.2 Konzultační hodiny	16
3.3 Než půjde vaše dítě do základní školy	16
4 DIAGNOSTICKÁ ČINNOST UČITELEK V PRAXI – PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE	19
4.1 Řešení logopedických problémů	19
4.2 Řešení problémů v oblasti sociálních dovedností	21
ZÁVĚR	25
LITERATURA	26
PŘÍLOHY	27

SLOVO NA ÚVOD

Nejdůležitější roli v životě předškolního dítěte hraje rodina a mateřská škola. Spolupráce rodiny a školy může mít mnoho podob: od společných výletů, dní otevřených dveří, tvůrčích dílniček, prezentování profesí a zájmů rodičů, různých kulturních akcí až ke společnému vzdělávání a workshopům na různá témata. Nejdůležitější formou spolupráce je funkční a efektivní komunikace, která by měla vést k podpoře dítěte, měla by být příjemná, partnerská a měla by vyhovovat jak učitelkám mateřských škol, tak rodičům.

Je třeba si uvědomit, že rodiče mají právo na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte, na poradenskou pomoc školy. Mohou se vyjadřovat ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí vzdělávání jejich dětí, mají možnost se spolupodílet na aktivitách mateřské školy. Na druhou stranu mají povinnost informovat školu o skutečnostech důležitých pro rozvoj dítěte, například o jeho zdravotním stavu, dispozicích, zájmech aj.

Příručka, kterou držíte v ruce, vás provede možnými způsoby, jak navázat hlubší spolupráci a komunikaci s mateřskou školou. Jejím hlavním cílem je pomoci vám porozumět proč, jak a co je smyslem hodnocení vývoje dítěte v mateřské škole a jak o tom vést dialog. Současně by měla napomoci zlepšit úroveň komunikace rodiny a mateřské školy a usnadnit přechod dětí z mateřské do základní školy.

Součástí příručky je **diagnostický nástroj PREDICT**, který používají učitelky k záznamu informací o dítěti. Citlivé využití nástroje staví na profesních znalostech a dovednostech učitelek, jak získat informace o dětech a komunikovat o nich s rodiči, popřípadě s dalšími odborníky.

Příručka vznikla jako jeden z výstupů projektu **Good Start to School**. Jedná se o **mezinárodní evropský projekt Erasmus+**, jehož se účastní Česká republika, Slovenská republika a Maďarsko. Projekt je koordinován **Nakladatelstvím Dr. Josef Raabe s.r.o.** Příklady dobré praxe byly čerpány z mateřských škol, které se staly partnery projektu: **MŠ Maršovice, MŠ Čtyřlístek v Praze, MŠ a ZŠ Plzeň-Božkov, MŠ a ZŠ Jána Amosa Komenského v Bratislavě a MŠ Fasori Kicsinyek v Budapešti.**

Tyto mateřské školy přinášejí zkušenosti s konzultacemi s rodiči, které považují za jeden z neefektivnějších způsobů spolupráce a komunikace mezi rodinou a mateřskou školou. V soukromí a příjemné atmosféře si v jejich průběhu rodiče s učitelkami vyměňují důležité informace, které se jakýmkoliv způsobem vztahují k dítěti a mohou pomoci jeho rozvoji. Efektivní a systematická spolupráce a komunikace mezi rodinou a mateřskou školou o výsledcích dítěte napomáhá vzájemnému pochopení a zabezpečuje větší shodu ve výchově a vzdělávání dítěte.

Věříme, že vám příručka pomůže lépe pochopit zaměření práce v mateřské škole a důvody někdy velmi intimních rozhovorů učitelek s rodiči. Neobávejte se proto využít konzultační hodiny ve prospěch rozvoje svého dítěte. Neobávejte se požádat o jejich zavedení. Časem poznáte jejich velkou výhodu.

Začátkem roku 2016 byly spuštěny webové stránky projektu (www.goodstart-toschool.eu), které jsou dostupné ve čtyřech jazykových verzích. Na stránkách najdete kromě popisu projektu a výstupů také informace o jednotlivých partnerech a možnost registrace, která Vám přinese vždy čerstvé informace o tom, co se v projektu událo, a příležitost využívat výstupy projektu zcela zdarma.

1 NEŽ PŮJDE VAŠE DÍTĚ DO MATEŘSKÉ ŠKOLY

Vstup dítěte do mateřské školy představuje jeden z nejvýznamnějších kroků v jeho životě a zpravidla i v životě jeho rodičů. Promítá se ve změně režimu celé rodiny a nese s sebou nové povinnosti pro děti i rodiče. Pro dítě, které bylo zvyklé být většinou ve společnosti svých nejbližších, znamená vstup do mateřské školy také první osamostatnění, protože nyní bude hodně času trávit se svými vrstevníky a se zcela cizími dospělými osobami.

Tato změna vyžaduje přizpůsobení, které může být náročné na psychiku i fyzické zdraví dítěte. Proto je vhodné s přípravou na vstup do mateřské školy začít včas. Dítě by si mělo předem zvykat na pobyt v kolektivu, na odloučení od matky i na potřebu přesně se vyjadřovat a komunikovat o svých potřebách.

1.1 Co vaše dítě potřebuje před nástupem do mateřské školy

Než dítě nastoupí do mateřské školy, je nezbytné s ním **o změně mluvit**. Hovořit o tom, jaké to tam je, co se v mateřské škole dělá, s kým se tam setká, co pěkného dítě čeká. Při rozhovorech s dítětem můžete využít obrázkovou knížku, své vzpomínky (pozitivní) nebo si dítě může popovídat s dítětem, které už do mateřské školy chodí. V každém případě by mělo jít o pozitivní informace a zkušenosti. Vyhněte se negativním popisům jako např. „tam tě naučí poslouchat“, „tam se s tebou nikdo dohadovat nebude“ apod.

Důležité je také děti postupně **zvykat na odloučení od rodičů**. Využijte k tomu každou příležitost, když odcházíte někam z domu. Informujte své dítě o tom, že odcházíte, ale ujistěte je, že se vrátíte. Dítě potřebuje mít pocit, že se na vás může spolehnout. Největší chybou je vyplížit se tajně z domu, stejně jako v adaptačním období dělat totéž v mateřské škole. Dítě se cítí zrazené a strach z odloučení se jen prohlubuje.

Jednou z nejdůležitějších věcí je **vést dítě k samostatnosti** – zvláště v hygieně, oblékání a jídle. Vaše dítě pak nebude zažívat špatné pocity spojené s tím, že tyto dovednosti nezvládá. Uvědomění si vlastní neschopnosti snižuje u dětí sebedůvěru a vede k jejich pasivitě. Podporujte své dítě v rozvoji samostatnosti, nebuďte netrpěliví, když se věci z počátku nedaří nebo trvají déle. Nespěchejte na dítě, projevujte důvěru v jeho schopnosti slovy, oceňujte každý drobný úspěch a krůček k větší samostatnosti.

S dítětem je nutné o nástupu do mateřské školy mluvit pozitivně, aby se na změnu těšilo.

Je dobré rozvíjet dovednosti, které dítěti přechod do MŠ a změnu v jeho životě usnadní.

Dovednosti, které dítěti usnadní pobyt v mateřské škole a pomohou s rychlejší adaptací, jsou shrnuty v těchto dvanácti bodech:

- 1) Znat své jméno a příjmení.
- 2) Říci si o to, co dítě chce nebo potřebuje.
- 3) Spolupracovat při oblékání a svlékání.
- 4) Umět nazouvat a vyzouvat obuv.
- 5) Vysmrkat se a používat kapesník.
- 6) Držet lžící a samostatně jíst.
- 7) Při jídle sedět u stolu.
- 8) Umět pít z hrnečku, skleničky.
- 9) Používat toaletu.
- 10) Umýt si ruce mýdlem, utřít se do ručníku.
- 11) Vyčistit si zuby.
- 12) Ujít kratší vzdálenost během pobytu venku.

Nestresujte se, pokud se nedaří některé dovednosti u dítěte rozvinout. Je však dobré o případných problémech hovořit s učitelkou ještě před nástupem dítěte do mateřské školy a společně hledat způsoby, jak dítě podpořit. U dětí dvouletých je potřeba pečlivě zvažovat vhodnost této možnosti a s učitelkou konzultovat úroveň výše uvedených dovedností dítěte.

1.2 Adaptační období

Většina mateřských škol již nabízí **různé adaptační programy**, které usnadňují přechod dětí z rodiny do mateřské školy a rodičům pomáhají překlenout období strachu o dítě. Je tedy dobré se už při zápisu do mateřské školy ptát na možnosti adaptace. V mnohých mateřských školách bývá již samozřejmostí, že děti vstupují na začátku své docházky či před plánovaným nástupem do mateřské školy s rodičem. Nejčastěji to bývá maminka, ale přibývá i tatínků, případně prarodičů. Pomáhají dítěti zvládnout jeho první životní zátěžovou situaci, jakou je odloučení od rodiny.

Adaptace pomáhá samotnému dítěti, ale je dobrou zkušeností také pro rodiče. Buduje v dětech i rodičích pocit jistoty a bezpečí. Rodiče mohou vidět, jak se učitelky k dětem chovají, jaké činnosti jim nabízejí, jak si děti hrají, vzájemně komunikují, jaká pravidla fungují ve třídě atd. Rodiče i učitelky se poznávají navzájem, seznamují se s novými dětmi ve třídě i jejich rodiči.

Pokud mateřská škola nenabízí návštěvy a pobyt v mateřské škole ještě před nástupem, měla by rodičům umožnit pobyt s dítětem alespoň první týden v září. Je důležité, aby si rodiče upravili v tomto období pracovní dobu podle adaptačního programu mateřské školy.

Formy adaptačních programů bývají různé. V zásadě jde o postupné prodlužování doby pobytu dítěte v MŠ a odpoutávání se od rodičů. Může jít například o **pobyt s dítětem** v prvních dvou dnech mateřské školy v délce jedné až dvou hodin. V následujících dnech je již dobré, aby dítě zůstalo alespoň chvíli ve třídě samo. Rodič zatím může využít těchto chvil ke čtení informací v šatnách a prostorách mateřské školy, kde zpravidla visí na nástěnkách spousta důležitých informací pro rodiče. Tento čas může využít i pro sdělení základních informací o dítěti učitelce mateřské školy. Informace z uplynulého života dítěte (anamnéza) mohou přispět k jeho adaptaci. Učitelky by měly vědět o průběhu vývoje dítěte v prvních letech jeho života, o jeho nemocech,

Je důležité přizpůsobit pracovní a osobní program adaptačnímu programu v mateřské škole.

úrazech, stravování, potřebě spánku, alergiích, braní léků; ale i o stylu rodinné výchovy, vazbách na nejbližší osoby, vztazích mezi sourozenci a o mnoha dalších informacích, které jim umožní pochopit potřeby dítěte.

Právě adaptační období je vhodným okamžikem pro **sdílení co největšího množství informací o dítěti**. Může se to dít rozhovorem, ale i písemnou formou prostřednictvím dotazníku.

Pokud bude dítě plakat, buďte přívětiví, ale i rozhodní. Rozloučení by se nemělo příliš protahovat. Ovšem neodcházejte ani narychlo nebo tajně, ani ve vzteku na dítě. Nezapomeňte také plnit svoje sliby. Když řeknete, že přijdete po obědě, měli byste opravdu přijít. Na první dny je dobré dát dítěti s sebou do mateřské školy něco důvěrného (plyšáka, hračku, maminčin šátek).

Udělejte si jasno v tom, jak prožíváte nastávající situaci vy. Děti dokážou velmi citlivě poznat projevy strachu u svých rodičů. Platí, že zbavit se své úzkosti znamená zbavit dítě jeho úzkosti. Pokud máte strach z odloučení od dítěte a nejste skutečně přesvědčeni o tom, že dítě do MŠ dát chcete, pak byste měli přehodnotit nástup dítěte do MŠ. Případně se rozhodněte, že dítě do MŠ bude vodit ten člen rodiny, který tuto novou situaci zvládá lépe.

Za pobyt v MŠ neslibujte dítěti odměny. Dítě prožívá stres z toho, že je v MŠ bez rodičů a zvyká si na nové prostředí. A může se přidat i strach z toho, že selže a odměnu pak nedostane. Pokud den v MŠ proběhne dobře, oceňte chování dítěte, povídejte si o nových zážitcích.

2 ZÁZNAMOVÝ ARCH PREDICT

Záznamový arch diagnostického nástroje PREDICT, který existuje v tištěné (viz Příloha č. 1) i v elektronické podobě (viz Obr. 1), pomáhá učitelce zjistit, jak jsou u dětí rozvíjeny **tzv. klíčové kompetence**. Jsou to komplexní způsobilosti dětí, které budou potřebovat v běžných pracovních a životních situacích. Jde například o komunikativní dovednosti, schopnost spolupracovat, řešit problémové situace atd.

Kompetence jsou v nástroji PREDICT vzájemně provázané, část jedné kompetence se zpravidla překrývá s částí jiné či několika dalších kompetencí. Celkově tak vzniklo v nástroji PREDICT **10 oblastí**, které učitelky sledují v průběhu docházky dítěte do mateřské školy.

2.1 K čemu záznamový arch slouží

Nástroj PREDICT vznikl s cílem:

- podpořit spolupráci rodiny a školy v úsilí o rozvoj dítěte,
- přispět jednoduchou formou k porozumění cílům předškolního vzdělávání, zejména významu klíčových kompetencí,
- graficky a názorně podložit argumentaci pro vzájemnou výměnu informací o rozvoji dítěte mezi učitelkami MŠ a rodiči,
- sledovat kompetence dětí, které jsou hlavním výstupem předškolního vzdělávání,
- usnadnit přechod mezi mateřskou a základní školou.

Pomoci dětem v tomto těžkém období můžeme také ujasněním si vlastních pocitů a názorů na vstup do mateřské školy.

Záznamový arch pomáhá rodičům nejen přiblížit cíle předškolního vzdělávání, ale především sledovat pokroky a rozvoj jejich dětí.

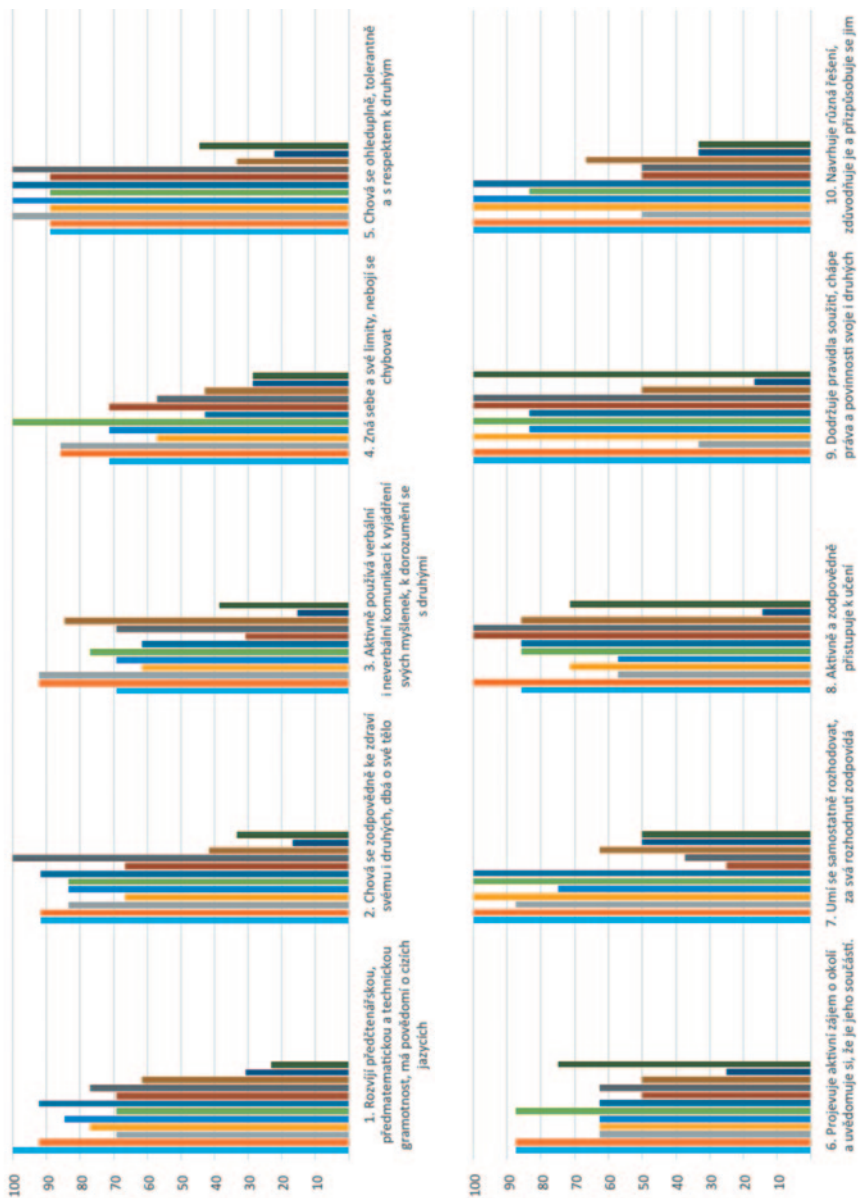
***Vašemu dítěti
nejvíce pomůže,
když pod slovem MY
budete vnímat
společně sebe
(rodiče) a učitelky.
Jde vám o společný
cíl.***

Chceme-li osobnost dítěte adekvátně rozvíjet, musíme ho nejprve dobře poznat – nejen individuálně, ale i v širším sociálním kontextu včetně jeho životních podmínek. Pro učitelky je důležité vědět, jak se vaše dítě chová v domácím prostředí, jak reaguje na určité situace, jak uskutečňuje své osobní potřeby a jakou má podporu pro svůj rozvoj. Není to zvědavost učitelky, jak by to mohlo být vnímáno, jde o skládání informací do celkové mozaiky o vašem dítěti.

Čím **přesnější „obraz“ dítěte** pomůžete učitelce vytvořit, a budete-li ho vnímat stejně, tím více můžete společnými silami své dítě individuálně rozvíjet. K tomu učitelce pomáhají vaše znalost dítěte a její diagnostické dovednosti. Smyslem je poznat dítě komplexně, jeho silné a slabé stránky, příčiny obtíží, aby mohla učitelka zvolit takové způsoby práce, které silné stránky dítěte rozvíjí a ty slabší eliminují. Jde o diagnostickou činnost, která podporuje učení dítěte a jeho rozvoj ve všech oblastech, které ovlivňují kvalitu jeho života.

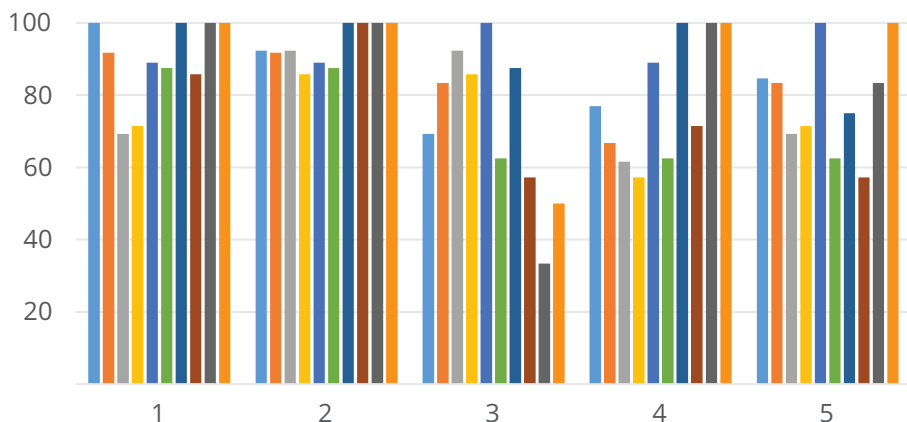
Elektronická verze diagnostického nástroje nabízí oproti tištěné podobě možnost konkrétního a názorného sledování momentální úrovně dítěte v jednotlivých oblastech. PREDICT ve své elektronické formě umožňuje jednoduše vizualizovat výsledky měření a velmi přehledně prezentovat jak výsledky pro jednotlivé dítě, tak pro celou třídu. Učitel díky výsledku jednotlivého dítěte znázorněného v elektronické formě PREDICTu pomocí grafu na první pohled vidí výsledky dítěte, zejména pak kterou z oblastí je třeba nejvíce rozvíjet. Toto zjištění učitel také může názorně předvést rodičům dítěte. Stejně tak učitel pomocí grafů přehledně a názorně vidí výsledky celé třídy, a dokáže tak snadno definovat oblast rozvoje, na niž je třeba se při další práci se třídou zaměřit. I rodičům lze prezentovat výsledky celé třídy, poněvadž děti jsou v grafech zastoupeny pod čísly a nikoliv pod svými jmény, je tedy zachována diskrétnost. Na Obr. 1., kde jsou zpracovány výsledky pro celou třídu, si například všimněte dětí 11 a 12 (dva poslední sloupce grafů). Z grafického znázornění je evidentní, že tyto děti zatím nedosahují požadované úrovně kompetencí.

Toto zjištění je v souladu i s výsledky testování školní zralosti a s vyšetřením v pedagogicko-psychologické poradně. Z tohoto důvodu byl rodičům dětí navržen odklad zahájení školní docházky.

Obr. 1: Elektronické zpracování hodnocení klíčových kompetencí jednotlivých dětí PREDICT

Hodnocení dílčí (dítě)

- 1. Rozvíjí předčtenářskou, předmatematickou a technickou gramotnost, má povědomí o cizích jazycích.
- 2. Chová se zodpovědně ke zdraví svému i druhých, dbá o své tělo.
- 3. Aktivně používá verbální i neverbální komunikaci k vyjádření svých myšlenek, k dorozumění se s druhými.
- 4. Zná sebe a své limity, nebojí se chybovat.
- 5. Chová se ohleduplně, tolerantně a s respektem k druhým.
- 6. Projevuje aktivní zájem o okolí a uvědomuje si, že je jeho součástí.
- 7. Umí se samostatně rozhodovat, za svá rozhodnutí zodpovídá.
- 8. Aktivně a zodpovědně přistupuje k učení.
- 9. Dodržuje pravidla soužití, chápe práva a povinnosti svoje i druhých.
- 10. Navrhuje různá řešení, zdůvodňuje je a přizpůsobuje se jim.

Obr. 2: Graf 2 – Hodnocení klíčových kompetencí u dítěte (5–6 let). Číslice 1 až 5 v řádce pod grafy odpovídají číslu dítěte při zápisu výsledků do tabulky v listu „Záznamový arch“

2.2 Jak získávají učitelky informace o dítěti

Diagnostická činnost učitelky je jednou z nejvýznamnějších komponent vzdělávacího procesu. Je východiskem pro individuální práci s vaším dítětem. Poskytuje informace o výsledcích vzdělávání u jednotlivých dětí, třídy a školy komplexně. Jestliže je diagnostická činnost prováděna citlivě, kvalifikovaně, dlouhodobě a systematicky, slouží učitelce k ověřování kvality výuky a hlavně ke komunikaci výsledků s dítětem a s vámi rodiči (zákonnými zástupci).

Obdrželi jste pozvání do školy? Máte obavy z jednání s učitelkou? Nevíte, co se bude dít, co vašemu dítěti nejde nebo co se přihodilo? Kladete si otázku „Proč mě do té školy (zase) zvou?“ a řešíte své časové možnosti, kdy školu navštívíte? Zkuste se na danou situaci podívat jinak. Pozvání není cíleno proti vašemu dítěti a vám, ale učitelky potřebují vaši pomoc, potřebují dítěti porozumět do hloubky, mít více informací, aby mu mohly nabídnout kvalifikovanou pomoc. Nebo vás chtějí na konzultačních hodinách informovat jen o tom, co se vašemu dítěti daří, jakých výsledků dosahuje. To je jejich práce.

Učitelky realizují diagnostickou činnost většinou neformálně, když průběžně děti pozorují, vnímají jejich znalosti, dovednosti, postoje, projevy jednání, vztahy mezi sebou. Na všechna tato zjištění pak nějakým způsobem reagují, činí rychlá rozhodnutí, popřípadě svá zjištění zaznamenávají na poznámkové archy, lístky nebo do bloků různými způsoby, které jim vyhovují, aby získaly dost informací o potřebách dítěte. Postupně tak posuzují míru osvojení sledovaných kompetencí a zamýšlejí se nad pokrokem dítěte a úrovní kompetencí ve své třídě, aby byly děti dobře připraveny na přechod k základnímu vzdělávání. K tomuto účelu slouží i **diagnostický nástroj PREDICT**.

Často je však pozornost učitelek zaměřena na určité jednání dítěte, jemuž porozumět vyžaduje čas a využití specifických metod, technik a nástrojů. Hovoříme pak o formální diagnostické činnosti, v níž často učitelka spolupracuje s rodinou.

Jak taková diagnostická činnost učitelky probíhá?

1. Učitelka se na diagnostickou činnost připraví. Zformuluje si její cíl, koho, kdy, jakým způsobem (metody, techniky, nástroje), jak často, v jakých situacích bude diagnostikovat. Rozmyslí si spolupráci s dalšími osobami, zejména s rodiči, a postupně je do diagnostické činnosti zahrnuje: požádá je např. o rozhovor, vyplnění dotazníku.
2. Poté následuje sběr a zpracování údajů. V této fázi učitelka dítě pozoruje, vede s ním rozhovor, analyzuje jeho práce (např. kresbu, pracovní listy) a vstupuje do kontaktu s rodiči. Učitelka se snaží poznat určitý problém dítěte do hloubky, komplexně, dostatečně dlouho a s respektem ke specifickým potřebám dítěte či skupiny. V této fázi je velmi důležitá spolupráce s rodiči, kteří mohou učitelce pomoci více pochopit problém dítěte.
3. Teprve po získání dostatečného množství dat může učitelka přistoupit k další fázi, během níž vyhodnocuje a analyzuje získaná data, aby sdělila rodičům výsledek diagnostické činnosti a společně s nimi přemýšlela o opatření – o zavedení změn, které dítěti pomohou.

Bez diagnostické činnosti nemůže učitelka kvalitně a efektivně realizovat vzdělávací proces. To, co se jeví jako časově náročné, přináší zisk – rozvoj všech zúčastněných.

4. Jsou-li opatření vhodně navržena, je třeba je uvést do praktického života dítěte. Na tom se podílí učitelky v mateřské škole a rodiče v domácím prostředí. Spojí-li rodiče i učitelky svoje síly, opatření budou více účinná, dítě bude činit pokrok rychleji než při omezené snaze jedné strany.
5. Závěrečnou fází diagnostické činnosti je výstupní zpráva se závěry a doporučeními, která umožňují optimalizovat podmínky rozvoje dítěte. Tím však činnost učitelky a rodičů nekončí, následuje totiž ověřování zavedených opatření. Právě systematicky zvládnutá posoupnost v krocích, kontinuální návaznost a průběžná konzultace závěřů se všemi zúčastněnými činí z pedagogické diagnostiky zcela zásadní oblast učitelské práce, bez které nelze dosahovat individuálně efektivních učebních pokroků u dětí.

2.2.1 Nejčastěji využívané metody k získávání informací o dítěti

Bezděčné či záměrné pozorování jsou dvě z nejčastěji využívaných metod při diagnostikování.

Mezi nejčastěji využívané metody směřující k poznání dítěte patří **pozorování**, ať již **záměrné (plánované)**, s formalizovanými písemnými záznamy, nebo **nahodilé**, ze kterého si učitelka dělá různé poznámky, jež po určitém období sumarizuje. Je to jedna z nejstarších diagnostických metod, která umožňuje pozorovat dítě v běžných podmínkách třídy i rodiny. Důležité je uvědomit si, že pozorování je zaměřeno na takové projevy dítěte, které lze vidět, slyšet, měřit.

Je nutné a žádoucí provádět je dlouhodobě, systematicky a je vhodné ho skloubit s dalšími diagnostickými metodami, nejčastěji s rozhovorem s dítětem, rodiči nebo dotazníkem pro rodiče.

Do role diagnostika se dostáváte i vy, **rodiče**. Od samého narození pozorujete své dítě, každý jeho sebemenší pokrok. Radujete se z prvního úsměvu, krůčku, slovíčka. Svá zjištění zaznamenáváte do knížek, které svým dětem jednou pravděpodobně předáte. Pokud se vám zdá, že vývoj dítěte nepokračuje tak, jak by měl, znejistíte. Danému projevu chování věnujete více pozornosti, své dítě sledujete, hledáte radu, pomoc, obracíte se mnohdy na odborníky. A pokud je to nezbytné, zavádíte změnu, nová opatření, která vývoj dítěte podpoří. O svém dítěti máte obrovské množství dat, která neustále zpracováváte. O ně je třeba se podělit v případě diagnostické činnosti učitelek, při níž se snaží o to samé jako vy, rodiče. Sledují vývoj vašeho dítěte a dělají vše pro jeho rozvoj.

Často se na vás obrazejí učitelky s požadavkem na osobní setkání, při němž s vámi vedou **diagnostický rozhovor**. Ten umožňuje učitelce poznat stránky osobnosti dítěte, které nejsou dostupné přímému pozorování nebo jiným metodám. Umožní jim zachytit nejen fakta, ale i hlouběji proniknout do vnitřního světa dítěte, představ rodičů. Rozhovorem můžeme zjišťovat zájmy, hodnoty, přání, obavy, názory, myšlenkové pochody, příčiny jednání, znalosti a vědomosti, vztahy ke spolužákům, kamarádům, dospělým atd. Jen si vzpomeňte, jak často tuto metodu využíváte, když vnímáte, že se s vaším dítětem něco děje, když je smutné, plačtivé... okamžitě reagujete a získáváte další informace.

Rodič v roli diagnostika.

Někdy bývá rozhovor s rodiči nahrazen **dotazníkem**. Ten učitelky používají, chtějí-li k některému jevu získat velké množství dat v krátké době. Například při zápisu dítěte do mateřské školy, kdy zjišťují vstupní data o dítěti: o jeho zájmech, potřebách spánku, stravování, nemocích, alergiích, oblíbené pohádce, činnosti (anamnéza dítěte)... To vše náleží k podpoře porozumění vašemu dítěti.

K frekventovaným diagnostickým nástrojům patří v mateřské škole také **portfolio dítěte**. Jeho forma, obsah i způsob práce s ním bývají velmi odlišné (Kratochvílová, 2014).

My se zaměříme podrobněji na **portfolio diagnostické**, které podporuje diagnostickou činnost učitelky v praxi. Jeho význam spočívá v tom, že dokladuje postupný rozvoj dítěte na jeho vlastních konkrétních dílech (produktech) v určitém časovém období. Je to zpravidla pořadač s pracemi dětí, které vypovídají o tom, co a jak se jim daří. V pojetí naší sdílené diagnostiky jsou s ním seznamováni i rodiče.

Na tomto místě je nezbytné zdůraznit, že pro evidenci kompetencí dítěte je vhodné založit obě **formy portfolia: papírovou i elektronickou**, a to i ve vztahu k nástroji PREDICT. Papírové portfolio může vhodně doplnit portfolio elektronické v jakékoliv podobě. To představují vlastní internetové stránky dítěte, které jsou založeny v rámci oficiálních stránek školy. Elektronické portfolio může zaznamenat takové oblasti rozvoje dítěte, které nejsme schopni zdokumentovat v „papírové“ podobě. Jsou to různé vizuální a zvukové dokumenty (videa a audiozáznamy písní, rozhovorů, představení, různých akcí, spolupráce dětí, komunikace), fotografie. Může rovněž obsahovat diagnostické nástroje pro sledování vývoje dítěte, např. PREDICT. Elektronické portfolio bývá pomocí klíče (hesla) zpřístupněno rodičům, kteří tak mohou průběžně sledovat rozvoj svého dítěte.

Analýza prací uložených v portfoliu a průběžná práce s ním poskytuje učitelce a rodičům další data o dítěti. Ta ve spojení s daty z pozorování a dalších metod pedagogické diagnostiky umožňují zaznamenat míru osvojených kompetencí do záznamového archu PREDICT v elektronické nebo v papírové podobě. Získáme tak záznamový arch s grafickým znázorněním úrovně osvojení posuzovaných kompetencí. Ten pak slouží společně v portfoliu jako podklad ke komunikaci výsledků dítěte při společném setkání učitelky a rodiče, popřípadě dítěte.

2.2.2 Co to vlastně je diagnostické portfolio

Diagnostické portfolio neobsahuje všechny práce dětí jako **sběrné portfolio**, do něhož zakládáme vše, co děti vytvoří, nýbrž jejich užší výběr, o němž rozhodují učitelky i děti, popřípadě rodiče. Jeho součástí jsou informace o dítěti (autobiografie dítěte: jméno dítěte, jeho zájmy, oblíbené knížky, pohádky, písničky; kolik měří, váží aj.). Portfolio dále obsahuje pracovní listy, výkresy, výtvary, které se dají vložit do fólií v pořadači, fotografie dětí... Jeho převážnou část si vytváří dítě samo (i když pod vedením učitelky). Dále je doplňováno o další materiály, které vycházejí z diagnostické činnosti učitelky a sledují pokrok dítěte, např. o nástroj PREDICT.

Diagnostické portfolio **přináší zajímavé informace** nejen učitelce, ale i dítěti, které si rádo a se zájmem svá díla v portfoliu opětovně prohlíží,

Portfolio dítěte má mnoho forem, pokud je používáme, měli bychom si vždy klást otázku, jak nám pomáhá při rozvoji dítěte.

Portfolio a diagnostický nástroj PREDICT jsou dva významné a vzájemně se doplňující zdroje pro komunikaci s rodiči.

rozebírá, hodnotí. Portfolio by mělo být kdykoliv k dispozici i rodičům. Je cenným zdrojem informací při setkání s rodiči a plánování rozvoje dítěte. Portfolio představuje průkazný a přesvědčivý materiál, který může učitelka předkládat rodičům především pro pozitivní hodnocení dítěte. Rovněž v případě, kdy práce dítěte signalizují určité problémy, má učitelka oporu pro spolupráci s rodiči při jejich řešení.

Portfolio **umožňuje učitelce identifikovat, kde potřebuje dítě podporu a zvýšenou pozornost**. Dítě je navíc při vhodné práci s portfoliem podněcováno a motivováno k dosahování lepších výsledků. Je třeba promyslet každý detail, aby byly děti při práci s portfoliem co nejvíce samostatné. Důležité je, aby děti s portfoliem pracovaly. Proto je třeba jim usnadnit manipulaci s portfoliem, orientaci v něm (např. barevnými rozlišovači) a naučit je, jak materiály vkládat a řadit. **K portfoliu** by měli mít rodiče **otevřený přístup**. To znamená, že si ho mohou kdykoliv se svolením svých dětí prohlédnout. Je to knížka, v níž jejich děti shromažďují svoji práci a na níž jsou hrdé pro to, co již dokázaly.

Ideální situace by byla, kdybychom mohli říci, že tvorba portfolia je zcela v režii dítěte. To však v předškolním věku není možné. Chceme-li vést diagnostické portfolio, pak do jeho tvorby vstupuje výrazně učitelka mateřské školy, která didakticky zacílenou činností ovlivňuje výsledky dítěte a jeho produkty, a ty se pak mohou stát součástí portfolia. O jejich zařazení do portfolia by měla hovořit společně s dětmi. Pokud učitelka sleduje cíleně vývoj dítěte a jeho pokrok, pak záměrně volí určité diagnostické nástroje, které se rovněž stávají součástí portfolia. Např. kresba postavy, která se v portfoliu opakuje v průběhu roku.

Kromě učitelky by o pracích začleněných do portfolia měly rozhodovat děti. Velmi často vykonávají spontánní činnosti, při nichž vznikají práce, které si přejí začlenit do portfolia. Některé výtvary si naopak přejí odnést hned daný den domů, chtějí se podělit s rodiči o to, co se jim podařilo. V takovém případě je nezbytné ponechat rozhodnutí na dětech.

Na tvorbě portfolia se mohou podílet i rodiče. V našich podmínkách je to zatím méně obvyklé. Ale právě rodiče mohou přinést výtvar, fotografii, videonahrávku a jiné výtvary dětí, které pořídili v mimoškolním prostředí a které jsou cenné tím, že poskytují učitelce informace o dítěti v kontextu jiného sociálního prostředí. Rodiče mohou pomoci zdokumentovat, jak dítě doma komunikuje, jak se zapojuje do domácích činností, co je jeho oblíbená činnost, hračka atd.

Je velmi vhodné **využít portfolio při konzultacích** výsledků a pokroku dítěte s rodiči. Je rovněž vhodné je asi tak dvakrát za rok poslat na víkend domů a dát dětem možnost ukázat výsledky jejich práce celé rodině. Cesta k přijetí portfolia rodiči a k jejich aktivnímu zapojení do tvorby je velmi zdoluhavá a odlišná. Někteří rodiče v takovém portfoliu nevidí přínos, jiní jsou zcela nadšeni jeho obsahem a způsobem práce s ním.

Na závěr je třeba zmínit, že u diagnostického portfolia nejde pouze o jeho obsah, ale právě o proces, tedy práci s ním, a to ve vztahu k dítěti, třídě, rodině i kolegům. Všem účastníkům vzdělávacího procesu může poskytnout velmi cenné informace za předpokladu, že to není „mrtvý“ dokument, „pořadač“, „šanon“ čekající na konec školního roku, až bude předán rodičům, aby viděli výsledky a pokroky svého dítěte a aby ocenili celoroční práci

učitelek mateřské školy. S portfoliem je nezbytné průběžně pracovat, a to i v domácím prostředí.

3 KOMUNIKACE RODIČŮ S UČITELKOU MATEŘSKÉ ŠKOLY

Zapojení rodiny do vzdělávání dětí a vytvoření otevřeného partnerského vztahu mezi rodinou a učitelkami mateřské školy se pozitivně odráží na rozvoji dítěte. Partnerství mezi MŠ a rodinou nevznikne samo od sebe. Je potřeba ho **systematicky vytvářet**. Prvotní podnět k vytváření rovnocenného vztahu s rodiči zpravidla vzejde ze strany mateřské školy. Je ale možné, aby první impuls vzešel od rodičů. Je také dobré, když se rodiče seznámí se školním vzdělávacím programem mateřské školy, zejména s kapitolou, která se věnuje spolupráci s rodiči. Ti pak mohou sami navrhnout doplnění některých pravidel, která si mateřská škola pro spolupráci s rodinou stanovila. Vytváření partnerství je neustálý, živý proces, jenž vyžaduje ze strany učitelek mateřských škol velkou dávku přesvědčení o jeho potřebě a ze strany rodičů dostatek odvahy prosazovat vlastní názory a postoje k nabídce mateřské školy.

3.1 První setkání

První setkání s rodiči se odehrává zpravidla u zápisu dítěte do mateřské školy nebo v rámci adaptačních programů. Od počátku je nutné, aby mateřská škola vytvářela otevřený vztah s rodiči.

Po zápisu, ještě před nástupem dítěte do mateřské školy, proběhnou zpravidla dvě setkání – jedno **skupinové** a jedno **individuální**. Na prvním skupinovém setkání jsou rodičům předávány základní informace o školním vzdělávacím programu – cílech, zaměření mateřské školy, chodu mateřské školy, organizaci dne a o oblečení, které budou děti v mateřské škole potřebovat.

Cílem individuálního setkání s rodiči je získat takové informace o dítěti, které mu umožní co nejméně problémový nástup do mateřské školy. Může proběhnout již v červnu nebo na začátku září. Je dobré, pokud se rozhovoru s rodičem či oběma rodiči účastní obě učitelky, které spolu pracují ve třídě. Rozhovor je dobré si zaznamenávat do předem připraveného formuláře.

Učitelky se zajímají o zdravotní stav dítěte, jeho vlastnosti, zvládnání sebeobsluhy, stravovací a hygienické návyky, potřebu odpočinku, vztahy s vrstevníky a s dospělými, o jeho dovednosti, zájmy, slovní zásobu a výslovnost a další skutečnosti, které z rozhovoru s rodiči vyplynou. Učitelky současně seznamují rodiče s možností účastnit se vzdělávacího procesu ve třídě, spolupodílet se na akcích školy, účastnit se konzultačních schůzek a s dalšími alternativami spolupráce rodičů s učitelkami.

Jedním ze základních předpokladů vytvoření otevřeného partnerského vztahu jsou **dobré komunikační schopnosti** učitelek a ředitele/ředitelky mateřské školy, ale i rodičů, a jejich **otevřenost**.

Příklad prvního setkání s rodiči v MŠ.

V odborné literatuře můžeme najít další doporučení, jaké zásady dodržovat při komunikaci mezi mateřskou školou a rodinou, aby byla co nejpřirozenější a příjemná pro obě strany (Kořátková, 2014; Sedláčková et al., 2012; Syslová et al., 2016; Šprachtová, 2008).

Jednou z nejdůležitějších zásad je **schopnost vcítit se do druhého (empatie)**, porozumět jeho stavu a rozpoložení prostřednictvím komplexního a detailního vnímání verbální i neverbální složky jeho vyjadřování. Pokud dáme druhému najevo, že vnímáme jeho aktuální emocionální stav, bude pro něj komunikace snazší a jistě i otevřenější.

Kromě empatie jsou důležitou součástí komunikace také **schopnost přijímat toho druhého takového, jaký je**, vyjádřit porozumění jeho potřebám, přijímat ho bez předsudků.

3.2 Konzultační hodiny

V mnohých mateřských školách se již stává dobrým zvykem nabízet rodičům **tzv. konzultační či hovorové hodiny**. Rozhovorem o dítěti získávají rodiče důležité informace o tom, co dítě zvládá, jaké klíčové kompetence má dostatečně, případně nedostatečně rozvinuty. Učitelka může rozhovorem získat doplňující informace o dítěti, jeho zálibách a chování v rodinném prostředí, případně při mimoškolních aktivitách. Společně pak mohou plánovat, které dovednosti bude potřeba u dítěte podpořit.

Pokud při konzultačních hodinách či při individuální schůzce řeší učitelka s rodiči jakýkoliv problém, doporučuje se provést záznam z této schůzky. Díky podepsanému záznamu, který dostanou obě strany k dispozici v jedné kopii, mají jak rodiče, tak učitelé v ruce zdokumentovaný závěr schůzky, případně zaznamenané další doporučené kroky (vzor možné podoby takovýchto záznamů přináší Příloha 2 a Příloha 3).

Posledním a velmi účinným trendem je uskutečnit **konzultace za přítomnosti dítěte**. Dítě můžeme vyzvat ke sdílení výsledků prostřednictvím jeho portfolia. Můžeme se ho ptát na to, které práce se mu líbí, proč tomu tak je, co se naučilo, co ho zaujalo apod. Jeho hodnocení pak může doplnit rodič i učitelka a můžeme vést rozhovor společně s dítětem.

Práce dítěte v portfoliu dokladují, co dítě v mateřské škole dělá, o co se zajímá, v čem vyniká atd. Záznamový arch PREDICT ukazuje, jak se u dítěte rozvíjí kompetence, které jsou hlavními cíli předškolního vzdělávání.

V případech, že dítě vykazuje výraznější odchylky ve vývoji, pomohou rodičům lépe pochopit a případně doložit potřebu návštěvy v některém poradenském zařízení. Poradenská zařízení pomáhají lépe diagnostikovat odchylky ve vývoji dítěte. Na jejich základě může učitelka efektivněji naplánovat a realizovat vzdělávací nabídku, a tak podpořit kvalitní rozvoj dítěte.

3.3 Než půjde vaše dítě do základní školy...

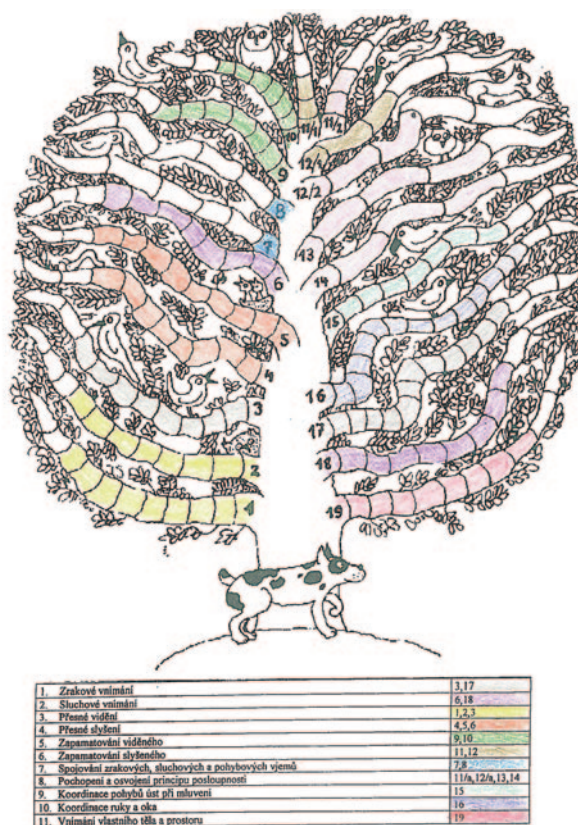
Přechod dítěte z mateřské do základní školy je spojován s mnoha obavami rodičů, které pramení ze strachu z nepoznaného. Každý rodič chce pro své dítě co nejlepší vzdělání, avšak v současné vzdělávací nabídce státních, soukromých škol, alternativních směrů i inovací se ztrácí. Bojí se, zda vybral vhodnou školu pro dítě, obává se, jak bude dítě školní zátěž zvládat.

V tomto, pro rodiče nelehkém, období může výrazně pomoci mateřská škola a samozřejmě i spádová škola základní. Jakým způsobem?

Základem je kvalitní posouzení připravenosti dítěte na školu, které je výsledkem komplexní diagnostické činnosti učitelek v průběhu docházky dítěte do mateřské školy.

S výsledky **diagnostiky školní zralosti a připravenosti** by měli být rodiče seznámeni, aby se mohli vhodně rozhodovat o době nástupu dítěte do 1. ročníku základní školy. Pro rodiče je mnohem vhodnější, když jsou výsledky vizualizovány, to znamená, když mohou jasně vidět silné a slabé stránky svého dítěte. Příkladem vizualizace mohou být výsledky **diagnostického testu v podobě „stromu“**, jako je tomu u Sindelarové (2016, viz Obr. 3), nebo **grafické zobrazení nástroje PREDICT**. Například na Obr. 1 je dobře vidět, že ve všech oblastech nejsou dovednosti dítěte na dostatečné úrovni. Nejvíce pozornosti však musí učitelka společně s rodiči soustředit na sedmou oblast, kde je deficit největší. Tak jako je jedinečné každé dítě, jsou jedinečné i výsledky testů. Každé dítě má problémy v jiné oblasti a zřídka se stává, že by dítě zaostávalo ve všech oblastech, jako je tomu na Obr. 1. Podle výsledků diagnostiky školní zralosti musí učitelka připravovat pro dítě speciální úkoly, aby byly rozvíjeny především deficitní oblasti.¹ Rodiče pak mohou doma s dítětem jednoduchými aktivitami podporovat stejné oblasti. Rozvoj deficitů je potom mnohem intenzivnější.

Posouzení školní zralosti a připravenosti dítěte na nástup do základní školy.

Obr. 3: Výsledky testu Předcházíme poruchám učení (Sindelarová, 2016)

¹ Podrobněji je práce s výsledky testů popsána v publikaci *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání* (Sedláčková et al., 2012).

V některých zemích se pro posouzení školní zralosti a připravenosti používají i jiné formy diagnostiky. Například na Slovensku se na základě Štátneho vzdelávacieho programu platného od září 2016 používají jako nástroj nenormativní diagnostiky tzv. evaluačné otázky pokrývající jednotlivé vzdělávací oblasti. V Maďarsku spadá diagnostika školní zralosti do kompetencí jednotlivých mateřských škol a každá mateřská škola si vytváří svůj vlastní materiál pro hodnocení dítěte, který může mít například dotazníkovou formu.

Učitelka si průběžně ověřuje, jak se dítěti daří, a postupně zvyšuje náročnost úkolů, popřípadě přechází k další oblasti, kterou je potřeba rozvíjet. Je dobré, pokud rodiče mohou také sledovat (tzn. vstoupit do třídy a prohlédnout si portfolio svého dítěte), jak si jejich dítě plní zadané povinnosti.

Konzultační hodiny pak slouží k tomu, aby učitelka společně s rodiči, případně s dítětem, hodnotila pokroky v deficitních oblastech školní zralosti, ale také v kompetencích. Společná podpora dítěte je pro něj tou nejefektivnější motivací pro vstup do základní školy.

Pro snazší přechod dětí do základní školy realizují mateřské školy řadu průběžných i jednorázových aktivit, jimiž pomáhají dětem i rodičům poznat prostředí školy i budoucí učitelku. Organizují například návštěvu dětí v základní škole, společné aktivity žáků mateřské i základní školy, návštěvy učitelů 1. ročníků v mateřské škole.

Kromě výše uvedeného umožňují mateřské školy rodičům také setkání se zástupci základních škol v jejich okolí, s psychology apod. Mohou tak rozptýlit časté obavy rodičů z přechodu do základní školy, které souvisejí s otázkami typu: Jaké bude složení dětí v první třídě? Zvládneme zátěž danou povinnostmi základní školy (např. domácí úkoly)? atd.

Jak jsme uvedli, mnoho toho pedagogové mateřských a základních škol dělají pro úspěšné zahájení povinné školní docházky. Jeden zdroj však zůstává nevyužit, a tím je **diagnostické portfolio**. To je na konci mateřské školy předáno rodičům. Jeho bohatství je zpravidla nevyužito na navazujícím vzdělávacím stupni. Přitom portfolio dítěte z mateřské školy může být velkým pomocníkem pro učitele 1. ročníku základní školy, a to nejen při zápisu do první třídy, ale i na počátku školního roku. V obou případech ho učitelé prvních ročníků mohou využít jako prostředek pro navázání komunikace s dítětem, a zejména jako zdroj diagnostických informací, pokud rodiče portfolio učitelce nabídnou. Bohužel, portfolio není tímto způsobem využíváno, a to ani v těch základních školách, jichž je mateřská škola součástí.

Je škoda, že diagnostické portfolio dítěte zavedené v MŠ není na základní škole dále využíváno.

4 DIAGNOSTICKÁ ČINNOST UČITELEK V PRAXI – PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

V předchozích kapitolách jsme několikrát zmínili, že diagnostika dětí je dlouhodobý proces, o kterém je třeba průběžně komunikovat se všemi účastníky, zejména s rodiči. Jak se daří komunikace s rodiči o výsledcích dětí v praxi, uvádí následující **příklad dobré praxe**. Pro pochopení, jakého prostředí se uvedený příklad týká, uvádíme charakteristiku třídy.

4.1 Řešení logopedických problémů

Třídu mateřské školy navštěvuje 28 dětí ve věku od 3 do 7 let. Nejpočetnější skupinu čítající dvanáct dětí, včetně dvou dětí s odkladem školní docházky, tvoří nejstarší věková skupina, sedm dětí je ve věku 4–5 let, a poslední, nejmladší věkovou skupinu 3–4letých, tvoří devět dětí.

Společně s dětmi a rodiči byla vytvořena **třídní pravidla**, která všichni chápou, souhlasí s nimi a snaží se je dodržovat a respektovat. Základním pravidlem je, že pomáháme mladším a slabším kamarádům a učíme se od starších a zkušenějších.

Z diagnostiky dětí ve třídě vyplynulo, že se neustále **zhoršuje řečová úroveň dětí předškolního věku** a narůstá nezáměr, laxnost a neochota rodičů řešit řečové vady svých dětí včas. To přivedlo učitelky a vedení MŠ k tomu, že vypracovaly projekt a získaly prostředky z rozvojového programu MŠMT *Podpora logopedické prevence v předškolním vzdělávání* na roky 2013, 2014 a 2015. Získané finanční prostředky využily k vybavení MŠ kvalitními pomůckami, literaturou, výukovým programem a technikou. Prostředky nebyly využity na proškolení učitelky MŠ, protože ta již byla proškolená v rámci DVPP v letech předešlých.

Dále se MŠ dohodla na **spolupráci se školní logopedkou** SPC, která v MŠ pracuje jako supervizor a metodicky vede učitelky a pomáhá jim při plánování logopedické prevence. Učitelky ve spolupráci s logopedkou vytipovaly všechny děti s logopedickou nebo komunikační poruchou a získaly souhlas rodičů (zákonných zástupců) s vyšetřením dětí kvalifikovanou logopedkou, které proběhlo během několika dnů v klidném, bezpečném a pro děti známém prostředí MŠ.

Všem rodičům vyšetřených dětí byla podána **písemná zpráva o řečové úrovni dítěte s návrhem nápravy**. Současně učitelky napadlo, že by mohly **problém řešit skupinově a uspořádat v MŠ přednášku pro rodiče o logopedických vadách a způsobech nápravy** s možností diskuze. Nápad projednaly s paní logopedkou, která souhlasila, stanovily si jednotlivé okruhy přednášky, termín, čas a prostor, který na tuto akci vyčlení. Určeným rodičům byla osobně předána písemná pozvánka a všichni ostatní rodiče a záměci byli pozváni prostřednictvím informační nástěnky v šatně.

Výsledkem bylo, že se logopedické a komunikační poruchy u většiny dětí zlepšily, celkový stav přesto neodpovídal představám logopedické preventivistky. Největším přínosem tohoto **skupinového řešení problému** v první fázi bylo, že přijatý **způsob opatření byl pro rodiče přijatelný a srozumitelný**.

Příklad dobré praxe.

Diagnostická zjištění.

Spolupráce s logopedkou.

Informace rodičům.

Výsledky přijatých opatření.

telný. Rodiče zjistili, že porucha dítěte není neřešitelný problém a jejich dítě není jediné, které tuto poruchu má. Odpovědi na dotazy jim pomohly v řešení jejich individuální situace. Při dobře vedené diskuzi rodiče ztratili ostych se ptát, začali vidět snahu řešit problém a více začali důvěřovat učitelkám.

Rizika.

Největším rizikem bylo, že **někteří rodiče nechtěli s vyšetřením dítěte souhlasit**, rodiče dětí, jež potřebovaly logopedickou péči, **se přednášky logopedky nezúčastnili**. Je důležité, aby přednášku vedl odborník, který dokáže posluchače zaujmout a umí pohotově reagovat na konkrétní dotazy rodičů.

Individuální konzultace s rodiči.

Po vyšetření dětí školní logopedkou a po skupinovém setkání se logopedické a komunikační poruchy zlepšily u velké části dětí, přesto stav nebyl ideální. Učitelky se rozhodly zorganizovat ještě **individuální schůzky pro jednotlivé rodiče**. Vytipovaly si děti, jejichž rodiče nedodržovali návrh nápravy poruchy. Naplánovaly termíny jednotlivých schůzek a pro každé dítě připravily dvě varianty. Stanovily termín, vymezily čas pro každé dítě s rodičem a jmenovitě připravily pozvánky, které osobně předaly.

Průběh konzultace.

Vedoucí učitelka se pečlivě připravila na jednotlivé schůzky s rodiči, shromáždila podklady od logopedky, navržené návody k nápravě, diagnostické karty dítěte se záznamy o pokrocích i logopedické prevenci dítěte v MŠ, důvody ke schůzce a případné varianty řešení problému.

Pro jednotlivé schůzky zvolila prostor, kde byla jistota, že nebudou nikým ani ničím rušeni. Při setkání s rodiči je učitelka nejprve přivítala. Úvodní slovo vedla s důrazem na řešení problému, které je především v zájmu dítěte. Celý rozhovor vedla učitelka klidným hlasem, rodičům kladla otevřené otázky, které se vztahovaly k tomu, jak se řídili návrhem logopedické nápravy, kam při této nápravě s dítětem došli apod.

Učitelka vždy nechala rodiče mluvit, zbytečně je nepřerušovala, ale snažila se rozhovor udržet u tématu. Představila s dítětem rodičům jeho portfolio s důrazem na kladné stránky dítěte. Diskutovala s rodiči nad pedagogickou diagnostikou jejich dítěte, kterou učitelky vedou v MŠ. I při této diskuzi se učitelka snažila udržet přátelskou atmosféru a navodit pocit důvěry, která je potřeba ke společnému řešení problému.

Paní učitelka navrhla návštěvu klinického logopeda v okolí a připomněla výsledek a doporučení školní logopedky SPC. Z vlastní pedagogické praxe použila příklady toho, co by se mohlo stát v případě neřešení problému včas. Učitelka představila návrh plánu, jak by mohla náprava probíhat, a předala rodičům kontakty na několik logopedů v okolí.

Na závěr nechala rodiče shrnout výsledek schůzky, aby si připomněli, jak budou postupovat v nejbližším období.

Největším přínosem tohoto individuálního řešení bylo, že **probíhalo v bezpečném, klidném a známém prostředí MŠ. Rodiče viděli** ze strany učitelky **snahu řešit problém** a byli **konfrontováni se skutečností**. Rizikem byla (jen u malého procenta rodičů) snaha problém bagatelizovat, zjednodušovat a stále se vyhýbat řešení. Výsledkem bylo, že všichni rodiče přijali fakt, že jejich dítě má problém s řečí, a začali situaci alespoň částečně řešit.

4.2 Řešení problémů v oblasti sociálních dovedností

Třída „Včeliček“ se nachází v přízemí, má samostatný vchod, šatnu, toalety a ložnici. Ve třídě je zapsáno 24 dětí převážně ve věku 4,5–6 (7) let. Pokud jsou v MŠ zapsáni sourozenci, vychází učitelky vstříc potřebám dětí a přáním rodičů a umísťují je společně do jedné třídy, čímž se třídy stávají do jisté míry heterogenními. Třída je vybavena účelným nábytkem, potřebnými hračkami a pomůckami, které si mohou děti samostatně půjčovat a v jejichž ukládání se snadno orientují. Svým uspořádáním vyhovuje třída nejrůznějším skupinovým i individuálním činnostem a hrám dětí. Děti využívají hrací koutky s různým tematickým zaměřením. Ve třídě pracuje ředitelka a učitelka.

Z **diagnostiky nově příchozího dítěte** vyplývá, že jde o dítě bázlivé, které nekomunikuje s vrstevníky ani s dospělými, je samotářské, nejeví zájem o navazování kontaktu. Při rozhovoru iniciovaném učitelkou odpovídá pouze jednoslovně, většinou ano nebo ne. Při nástupu do MŠ ve čtyřech letech má dítě problémy s hygienickými návyky (neřekne si samo, že potřebuje na toaletu, a občas se pomočí i pokálí v průběhu dne, neumí smrkat). U dítěte je patrný motorický neklid, těkavost, zbrkllost. Do her se zapojuje, ale hraje si samo, nevyhledává ke hře vrstevníky. Pohybově je dítě obratné a zručné. Je samostatné při oblékání a stravování, není vybíravé v jídle, zpravidla sní s chutí svačiny i oběd. Rádo kreslí a stříhá dobře nůžkami. Dítě bylo přijato ve čtyřech letech a docházku nastoupilo ve školním roce 2014/2015. Rodina je úplná, dítě nemá sourozence.

Ředitelka MŠ iniciuje v polovině října **schůzku s rodiči**, které se účastní matka. V úvodu seznamuje ředitelka matku s pozitivními dovednostmi dítěte (zručnost, obratnost, samostatnost při oblékání a stravování). Poté nastíní, ve kterých oblastech by dítě potřebovalo pomoc – zvládnutí hygienických návyků, sociální chování dítěte (vztahy s vrstevníky a učitelkami). Během rozhovoru matka tyto skutečnosti popírá, tvrdí, že dítě se doma tak nechová, hygienické návyky zvládá bez problémů a komunikuje rovněž s dětmi i dospělými ve svém okolí. Ředitelka na matku nenaléhá, nabízí jí návštěvu ve třídě při hrách i vzdělávacích činnostech, kdy může sama pozorovat chování svého dítěte v kolektivu dětí a učitelek v mateřské škole. Matka zaujímá rozpačitý postoj, nabídku v dalším období nevyužívá. Ředitelka s učitelkou vedou podrobné záznamy z pozorování dítěte, které v dalším období využívají při konzultaci s rodiči.

Na začátku listopadu **se rodiče dítěte účastní společného tvoření v přírodní zahradě a pomáhají při úpravě zahrady**. Ředitelka pozoruje, že ani rodiče dítěte se nezapojují do diskuzí a rozhovorů s ostatními rodiči, pracují na činnosti, kterou si vybrali, a drží se stranou od ostatních dospělých. Komunikují pouze mezi sebou, s ředitelkou a učitelkami také sami kontakt nenavazují, pouze stroze odpovídají na jejich dotazy a nenechají se vtáhnout do bohatší diskuze. Dítě se zapojuje také do činností, ale drží se rodičů nebo pobíhá samostatně na zahradě, kontakty s vrstevníky nevyhledává. Ředitelka upozorňuje na tuto skutečnost rodiče, vede krátký rozhovor na toto téma při vhodné příležitosti, kdy nejsou v bezprostřední blízkosti další rodiče.

Příklad dobré praxe.

Diagnostický nález.

Důležitost dokladů o zjištěních o dítěti.

Konzultace s rodiči během školní akce a zajímavé zjištění.

**Příklad
z pozorování.**

**Konzultace s oběma
rodiči s využitím
portfolia dítěte.**

**Obavy rodičů
z návštěvy
pedagogicko-
psychologické
poradny.**

Vyprávění dětí a učitelky v komunitním kruhu – děti vyprávějí pohádku, kterou zhlédly společně v divadle. Aby se děti nepřekřikovaly, hovoří vždy dítě, které má v ruce malý míček (míček si děti předávají v kruhu). Dítě, jež má problém s komunikací, vždy míček převezme, ale ihned ho podává dál, nechce se slovně vyjadřovat. Učitelka posléze zkusí navázat komunikaci s dítětem prostřednictvím vyprávění v malé skupině dětí (4–5 dětí), ale ani tuto možnost dítě nevyužívá ke svému slovnímu vyjádření. Při pokusech učitelky nebo ředitelky navázat slovní kontakt přímo s dítětem zůstává dítě rovněž uzavřené a verbálně odpovídá pouze jednoslovně nebo vůbec.

Koncem listopadu **se zúčastní konzultačních hodin oba rodiče**. Ředitelka navozuje příjemnou atmosféru, nabízí rodičům nápoj. Ke konzultaci **použije portfolio dítěte**. Nejprve se zaměří na dovednosti, které dítě zvládá dobře – jemná motorika, grafomotorika, zrakové vnímání, předmatematické představy, sebeobsluha. Dále **upozorňuje na téměř neměnicí se stav pokroků dítěte v oblasti sociálního chování a hygienických návyků** a ujišťuje rodiče, že se s nimi chce domluvit na společném postupu, aby mohli dítěti co nejefektivněji společně pomoci. Dítě se stále často pomočuje, někdy i pokálí, neřekne si samo o potřebu využití toalety. Malé zlepšení nastalo v komunikaci ředitelky a učitelky s dítětem – dítě samo kontakt nenavazuje, ale je sdílnější ve svých odpovědích. Při komunikaci s dítětem vyšlo najevo, že dítě bylo zvyklé doma vykonávat potřebu pouze na nočník, nechodilo na záchod. Rodiče zdráhavě tento fakt přiznávají, zároveň začínají být přesvědčivější ve svých sděleních. Uvádějí, že dítě mimo mateřskou školu nepříjde příliš do kontaktu s jinými dospělými, ani dětmi, babička dle vyjádření matky nemá k dítěti příliš pozitivní vztah.

Ředitelka ukazuje rodičům portfolio dítěte, předvádí jim jeho práce a vysvětluje, že dítě vykonává vzdělávací činnosti dle pokynů učitelky, dokáže pracovat samostatně, je bystré, správně chápe náplň činnosti, kterou zpravidla zdárně dokončí, pokud ovšem činnost nevyžaduje slovní vyjadřování dítěte. Ředitelka **použije zápis z pozorování a detailně rodičům na konkrétním příkladu ilustruje chování dítěte**.

Ředitelka znovu **nabízí možnost přítomnosti rodičů ve třídě** během her a vzdělávacích činností. Dále navrhuje chodit s dítětem více do kolektivu dětí i mimo MŠ (dětská hřiště, akce pro děti apod.), považuje za vhodné dítě více motivovat a především chválit, povzbuzovat a podporovat v jeho (i nepatrných) pokrocích. V rámci řečového a jazykového rozvoje dítěte doporučuje ředitelka více si s dítětem v rodině povídat, číst mu, vyprávět příběhy, podněcovat ho ke společnému povídání. Dále je třeba, aby rodiče vedli dítě k osvojování základních hygienických návyků. Rodiče působí uzavřeně a ujišťují ředitelku, že zmíněné činnosti s dítětem dělají.

Na další schůzce **navrhuje ředitelka rodičům návštěvu pedagogicko-psychologické poradny**, neboť u dítěte nedochází ke zlepšení v žádné oblasti. Tomu se rodiče výrazně brání s odůvodněním, že by to dítěti nepomohlo. Z podtextu je však cítit obava z návštěvy poradny, kterou rodiče zároveň pokládají trochu za handicap. Učitelka vysvětluje účel návštěvy pedagogicko-psychologické poradny, nastíní rodičům průběh vyšetření a snaží se rozptýlit jejich obavy. Dále **nabízí variantu pozvat pracovníka PPP do MŠ**, ale ani na tu rodiče nechťejí přistoupit. Učitelka končí konzul-

tační schůzku s vyjádřením své maximální podpory rodičům ve věci pozitivního rozvoje jejich dítěte s tím, že návštěvu poradny si mohou v klidu rozmyslet a sami zvážit, zda je vhodné a prospěšné ji s dítětem navštívit.

Na začátku března si matka vyzvedává dítě v odpoledních hodinách na zahradě MŠ a sama navazuje s ředitelkou rozhovor. V té době již na zahradě nejsou žádné další děti, je tedy zajištěno soukromí k rozhovoru. **Matka sděluje ředitelce, že se rozhodla k návštěvě poradny, zároveň vysvětluje složité vztahy v rodině**, především komplikovaný vztah s matkou (babičkou dítěte), který má vliv i na dítě. Při svém vyprávění je značně emočně nevyrovnaná, rozpláče se. Ředitelka velmi ocení její rozhodnutí k návštěvě poradny a opakuje nabídku pomoci v případě potřeby. Dohodne se s matkou, že vypracuje dotazník pro poradnu, s jehož obsahem ji následně seznámí. Matka je se vším srozuměna a souhlasí.

Další dvě konzultační schůzky jsou věnovány **vypracování podkladů pro PPP a následně vytvoření individuálního vzdělávacího plánu pro dítě**. Z vyšetření dítěte v pedagogicko-psychologické poradně vyplynulo, že dítě žije v nepodnětném rodinném prostředí. Rodiče reagují velmi pozitivně na kladné hodnocení dítěte (na dovednosti, které zvládá) a začínají být vstřícnější k doporučením ředitelky a učitelky v oblastech rozvoje dítěte, ve kterých potřebuje pomoc.

V polovině června se koná **poslední konzultační hodina, jíž se účastní oba rodiče**. Učitelka seznamuje rodiče s mírným pokrokem dítěte. **Dítě lépe zvládá hygienické návyky**, pomoci se jen výjimečně, **ale ještě stále si samo neřekne o potřebu použití toalety** – učitelka jej sama vybízí, aby si došlo na toaletu. Dále použije záznam z pozorování a sdělí následující: **Dítě se snaží navazovat kontakty s vrstevníky, což mu ale činí značné problémy** – s dětmi **nenavazuje slovní kontakt, spíše do nich strká nebo je tahá**. Ostatní děti ho ze svého kolektivu většinou vylučují, nechťejí si s ním hrát a nekomunikují s ním.

Rodiče potvrzují, že na hřišti v jejich přítomnosti si dítě hraje „vedle“ ostatních dětí a rovněž nenavazuje slovní kontakt. Snaží se komunikovat tím způsobem, že ostatním dětem bourá stavby z písku. Učitelka vysvětluje, jakým způsobem řeší tyto situace ve třídě s dítětem i s vrstevníky, a vysvětluje rodičům, jak mohou zasahovat do jimi zmíněných situací oni a úspěšně je korigovat. Je však potřeba reagovat okamžitě v dané situaci.

Koncem listopadu následujícího školního roku **dochází ke zlepšení vývoje v oblasti hygienických návyků**, dítě se již téměř nepomocuje. **Vyhledává společnost vrstevníků, snaží se zapojovat do her s dětmi**, ostatní děti ho již příliš neodstrkují. S dětmi **slovní kontakt stále samo nenavazuje, ale reaguje na jejich podněty**, odpovídá jim, i když zatím jednoslovně. Verbální kontakt nenavazuje ani s učitelkou, ale rovněž odpovídá na slovní komunikaci učitelky zpravidla jedním slovem. Učitelka rodičům **navrhuje být s dítětem co nejvíce ve verbálním kontaktu**, vyprávět si s ním o společných prožitcích, číst mu, hrát si s ním a podněcovat jeho potřebu slovního vyjadřování.

V lednu seznamuje ředitelka matku na konzultacích **s dalšími pokroky dítěte. Hygienické návyky dítě téměř dobře zvládá. Dítě se dále snaží o navazování kontaktu s dětmi, ale verbální projev k tomu příliš nevyužívá**. Stačí mu účastnit se společných činností nebo her. Dokáže si ale

Neformální setkání na školní zahradě.

Posuny dítěte na konci školního roku.

Průběh spolupráce a konzultací v dalším školním roce.

Rodiče se pravidelně účastní školních akcí.

hrát i samo bez účasti ostatních dětí. Rádo si kreslí, vyhledává různé didaktické skládky a hry, které velmi dobře zvládá. Stále **samo vrstevníky ani učitelky neoslovuje, ale začíná odpovídat na dotazy učitelek více slovy**. Začíná být patrné, že **má dítě poměrně velké logopedické potíže**, špatně vyslovuje více hlásek, mluví potichu, není mu příliš rozumět. Ředitelka **doporučuje matce návštěvu logopeda** a pravidelné docházení s dítětem na logopedii. Matka s návštěvou logopeda souhlasí. Dále budou společně pokračovat v úsilí o rozvoj dítěte dle aktuálního vývoje a potřeb dítěte.

Přínos.

Rodiče celkem dobře spolupracují s ředitelkou a učitelkou, do jejichž třídy dítě dochází. Účastní se konzultačních schůzek, mají zájem na rozvoji svého dítěte. Rodiče se rovněž zúčastňují společných akcí MŠ. **Účast rodičů na společných/skupinových akcích školy** je přínosná z toho důvodu, že rodiče vidí své dítě v interakci s ostatními dětmi, mohou sledovat jeho chování a jednání v kolektivu dětí. Získají tak vlastní zkušenost a povědomí o tom, v jakém ohledu potřebuje dítě pomoci. Zároveň svou účastí dávají rodiče dítěti najevo svůj zájem o dění v mateřské škole, tedy v prostředí, kde dítě tráví většinu dne. Jejich spoluúčast na činnostech školy vzbuzuje u dítěte pocit zájmu o ně samé.

Rizika.

K hlavním rizikům příjemné, otevřené a efektivní konzultace patří **obava rodičů z obsahu a průběhu schůzky**. Proto je vhodné navodit příjemnou atmosféru, ujistit rodiče, že zdárný rozvoj jejich dítěte je společným zájmem rodičů i učitelek, a seznámit je s tím, jaké oblasti rozvoje dítěte konkrétně budou společně konzultovat.

Dalším rizikem je **nedostatek času** ředitelky/učitelky nebo rodičů. Proto je třeba si předem stanovit nejen začátek konzultací, ale aspoň rámcově také délku trvání schůzky (např. půl hodiny).

Tím největším rizikem jsou **nespolupracující rodiče či rodiče, kteří zaujmají negativní („obranný“) postoj** k některým stanoviskům nebo doporučením ředitelky/učitelky, například k doporučení návštěvy PPP. Je důležité vstřícně, klidně a trpělivě vysvětlovat rodičům některé postupy, třeba i několikrát. Ujistit je, že si mohou navrhovanou variantu sami rozmyslet a položit kdykoliv další otázky v této záležitosti. Rovněž je třeba rodičům vysvětlit, že zvolený postup je vhodný zejména pro kvalitní rozvoj jejich dítěte, ale zároveň je třeba nevyvíjet na rodiče tlak, dát jim čas. Vstřícný přístup ředitelky/učitelky vzbudí u rodičů důvěru a budou pak raději a ochotněji spolupracovat v záležitostech rozvoje dítěte.

ZÁVĚR

Komunikace mezi mateřskou školou a rodinou je důležitou součástí předškolního vzdělávání, což je patrné i z předešlých dvou příkladů z praxe. Kvalita komunikace má vliv na výsledky vzdělávání vašich dětí. Čím více bude existovat vzájemná otevřenost mezi rodinou a školou, ochota si naslouchat, vidět skutečnost očima druhých, tím více budete vy, rodiče, se vzděláváním dítěte spokojenější. **Pokud máte nějaké pochybnosti a výhrady k práci učitelek ve vztahu k vašemu dítěti, nehovořte o tom v zákulisí, ale otevřeně s učitelkami.** Nahlížejte na situaci i očima učitelky, vedte diskuzi o tom, co je pro dítě nejlepší, a hledejte společně řešení. Škola a rodina mají **jeden společný cíl**, a tím je **rozvoj dítěte**.

Vedle kvalitní komunikace napomáhá rozvoji vašich dětí profesionalita učitelek mateřských škol a jejich dovednost rozpoznat potřeby dětí. Každodenně a systematicky se zajímají o silné stránky dítěte a hledají cesty, jak podpořit stránky slabé. K tomu jim pomáhají informace od vás a dále sdílení výsledků diagnostické činnosti s vámi. Společně pak při konzultacích můžete hledat způsoby, jak rozvoj dítěte podpořit a připravit ho nejen na vstup do základní školy, ale do života obecně.

LITERATURA

- Bednářová, J., Šmardová, V.: *Diagnostika dítěte předškolního věku*. Brno: Computer Press, 2008.
- Bednářová, J., Šmardová, V.: *Školní zralost*. Brno: Computer Press, 2010.
- Havlíková, M., Vencálková, E. (eds.): *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*. Praha: Portál, 2008.
- Havrdová, E., Syslová, Z., Hutchings, J., Williams, E., Williams, M., Gruffud, G.: *Příklady dobré praxe k inkluzi předškolního vzdělávání v České republice, Anglii, Slovensku a ve Walesu*. Praha: Tomos, a.s., 2016.
- Kasáčová, B.: *Učitel. Profesia a příprava*. Banská Bystrica: PF UMB, 2002.
- Kasáčová, B.: Profesionální reflexie a autodiagnostika učitele. In: Malach, J., Sikorová, Z. (eds.): *Pedagogická diagnostika a profese učitele*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014, s. 9–20.
- Koťátková, S.: *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. Praha: Grada, 2014.
- Kratochvílová, J.: *Jak vést portfolio s dětmi v mateřské škole?* Dostupné z http://www.vys-edu.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=600139&p1=1052&id_ktg=1236 (2014)
- Langmeier, J., Krejčířová, D.: *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2006.
- Malach, J., Sikorová, Z. (eds.): *Pedagogická diagnostika a profese učitele*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014.
- Mertin, V.: *Pedagogicko psychologická diagnostika v činnosti učitelky mateřské školy. Vedení mateřské školy*. Praha: Raabe, 1997.
- Sedláčková, H., Syslová, Z., Štěpánková, L.: *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer, 2012.
- Sindelarová, B.: *Předcházíme poruchám učení*. Praha: Portál, 2016.
- Smolíková, K. a kol.: *Pedagogické hodnocení v pojetí RVP*. Praha: VÚP, 2007.
- Syslová, Z. et al.: *Mateřská škola jako učící se organizace*. Praha: Wolters Kluwer, 2016.
- Šprachtová, L.: *Rodina a mateřská škola*. In: Syslová, Z. (ed.): *Školní vzdělávací programy a evaluace v mateřské škole* [CD ROM]. 3. aktualizace. Praha: Verlag Dashöfer, 2008.
- Šulová, L.: *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Karolinum, 2005.
- Vágnerová, M.: *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 2008.
- Zelinková, O.: Pedagogická diagnostika. In: Průcha, J. (ed.): *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 717–722.

Příloha 1:

Ukázka vybraných oblastí rozvoje, které obsahuje PREDICT, nástroj pro hodnocení pokroků dítěte v mateřské škole.

PREDICT

NÁSTROJ PRO HODNOCENÍ
POKROKŮ DÍTĚTE
V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Jméno dítěte:

Datum nástupu dítěte do MŠ:

Měsíc/rok narození dítěte:

Příloha 2:

Možná podoba zápisu konzultační schůzky s rodiči 1

(Ukázka autentického dotazníku používaného v jedné z mateřských škol v České republice)

Konzultační schůzka

Datum konání:

Vyjádření učitelky MŠ o aktuálním stavu rozvoje dítěte s použitím zápisů v Predictu, popřípadě v dalších diagnostických materiálech:

Vyjádření rodičů o rozvoji dítěte z jejich pohledu, o chování a prospívání dítěte v domácím prostředí, popř. změny v rodině apod.

Doporučení učitelky:

Závěr:

Podpis učitelky:

Podpis rodičů:

Příloha 3:

Možná podoba zápisu konzultační schůzky s rodiči 2

(Ukázka autentického dotazníku používaného v jedné z mateřských škol na Slovensku)

Z Á Z N A M

o pohovore učiteľa s rodičmi, zákonným zástupcom žiaka

Meno žiaka/čky trieda

narod. bytom

meno zákonného zástupcu meno učiteľa

Odôvodnenie

.....
.....
.....
.....
.....

Dohody

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
Podpis rodiča

.....
Podpis učiteľa/ky

V Bratislave dňa.....

GOODSTART TO SCHOOL

Projekt Good Start to School v rámci svého řešení s odborným týmem připravil velmi cenné dokumenty, které budou využity v mateřských školách nejen pedagogy, ale i rodiči.

Jednotlivé výstupy jsou svým obsahem zaměřeny na podporu rozvoje dítěte, a pomáhají tak pedagogům při sledování výsledků učení v předškolním vzdělávání. Jsou vhodným metodickým materiálem rovněž pro začínající učitelky, které zde získají návod k pedagogické diagnostice a zároveň na příkladech z praxe poznají, jak lze některé problémy řešit.

Příručka pro rodiče je také skvělým podkladem především pro rodiče dvouletých dětí, kteří mají zpravidla obavy, jak jejich dítě vstup do mateřské školy zvládne a co mohou od prostředí mateřské školy očekávat. Uvedené atributy spolupráce MŠ a rodičů jistě přispějí k celkovému porozumění očekávání obou stran ve prospěch samotného dítěte.

Mgr. Martina Kupcová, externí evaluátor projektu